Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (έβδομο τμήμα)

της 18ης Απριλίου 2024*

«Προδικαστική παραπομπή – Γεωργία – Κοινή γεωργική πολιτική – Καθεστώτα άμεσης στήριξης για τους γεωργούς – Κανονισμός (ΕΚ) 1122/2009 – Καθεστώς ενιαίας στρεμματικής ενίσχυσης – Άρθρο 58 – Μειώσεις και αποκλεισμοί που έχουν εφαρμογή σε περιπτώσεις δήλωσης έκτασης μεγαλύτερης από την πραγματική – Κύρωση σε περίπτωση που η μεγαλύτερη της πραγματικής δηλωθείσα έκταση υπερβαίνει το 50 % της προσδιορισθείσας έκτασης – Ανάκτηση του ποσού της κύρωσης κατά τη διάρκεια των τριών ημερολογιακών ετών που έπονται εκείνου της διαπίστωσης – Έννοια της “διαπίστωσης” – Έκθεση ελέγχου που διαπιστώνει την ύπαρξη παρατυπιών στη σχετική αίτηση ενίσχυσης»

Στην υπόθεση C-79/23 [Kaszamás] [i],

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Fővárosi Törvényszék (δικαστήριο περιφέρειας Βουδαπέστης, Ουγγαρία) με απόφαση της 24ης Ιανουαρίου 2023, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 14 Φεβρουαρίου 2023, στο πλαίσιο της δίκης

FJ

κατά

Agrárminiszter,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (έβδομο τμήμα),

συγκείμενο από τους F. Biltgen, πρόεδρο τμήματος, N. Wahl και M. L. Arastey Sahún (εισηγήτρια), δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: N. Αιμιλίου

γραμματέας: A. Calot Escobar

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

– η Ουγγρική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την Zs. Biró-Tóth και τον M. Z. Fehér,

* Γλώσσα διαδικασίας: η ουγγρική.

[i] Η ονομασία που έχει δοθεί στην παρούσα υπόθεση είναι πλασματική. Δεν αντιστοιχεί στο πραγματικό όνομα κανενός διαδίκου.

– η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από την J. Aquilina και τον V. Bottka,

κατόπιν της αποφάσεως που έλαβε, αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα, να εκδικάσει την υπόθεση χωρίς ανάπτυξη προτάσεων,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία του άρθρου 35 του κανονισμού (ΕΚ) 1290/2005 του Συμβουλίου, της 21ης Ιουνίου 2005, για τη χρηματοδότηση της κοινής γεωργικής πολιτικής (ΕΕ 2005, L 209, σ. 1), και του άρθρου 58, τρίτο εδάφιο, του κανονισμού (ΕΚ) 1122/2009 της Επιτροπής, της 30ής Νοεμβρίου 2009, σχετικά με τη θέσπιση λεπτομερών διατάξεων εφαρμογής του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 73/2009 του Συμβουλίου όσον αφορά την πολλαπλή συμμόρφωση, τη διαφοροποίηση και το ολοκληρωμένο σύστημα διαχείρισης και ελέγχου, στο πλαίσιο των καθεστώτων άμεσης στήριξης για τους γεωργούς που προβλέπονται στον εν λόγω κανονισμό, καθώς και λεπτομερών διατάξεων εφαρμογής του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1234/2007 του Συμβουλίου όσον αφορά την πολλαπλή συμμόρφωση στο πλαίσιο του καθεστώτος στήριξης που προβλέπεται για τον αμπελοοινικό τομέα (ΕΕ 2009, L 316, σ. 65), όπως τροποποιήθηκε με τον εκτελεστικό κανονισμό (ΕΕ) 1368/2011 της Επιτροπής, της 21ης Δεκεμβρίου 2011 (ΕΕ 2011, L 341, σ. 33) (στο εξής: κανονισμός 1122/2009).

2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ του FJ και του Agrárminiszter (Υπουργού Γεωργίας, Ουγγαρία) σχετικά με προκαταβολή χορηγηθείσα στον FJ βάσει του καθεστώτος ενιαίας στρεμματικής ενίσχυσης για το έτος 2020, η οποία παρακρατήθηκε για την είσπραξη του ποσού κύρωσης επιβληθείσας στον FJ λόγω δήλωσης έκτασης μεγαλύτερης από την πραγματική στο πλαίσιο του καθεστώτος αυτού για το έτος 2013.

Το νομικό πλαίσιο

Το δίκαιο της Ένωσης

Ο κανονισμός 1290/2005

3 Το άρθρο 1 του κανονισμού 1290/2005 όριζε τα εξής:

«Στον παρόντα κανονισμό καθορίζονται ειδικοί όροι και κανόνες οι οποίοι ισχύουν για τη χρηματοδότηση των δαπανών που υπάγονται στην κοινή γεωργική πολιτική, συμπεριλαμβανομένων των δαπανών αγροτικής ανάπτυξης.»

4 Το άρθρο 2, παράγραφος 1, του κανονισμού προέβλεπε τα εξής:

«Για την επίτευξη των στόχων της κοινής γεωργικής πολιτικής, που ορίζονται από τη συνθήκη, και την εξασφάλιση της χρηματοδότησης των διαφόρων μέτρων της πολιτικής αυτής, συμπεριλαμβανομένης της αγροτικής ανάπτυξης, συνιστώνται:

α) ένα Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Εγγυήσεων, εφεξής καλούμενο “ΕΓΤΕ”·

β) ένα Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης, εφεξής καλούμενο “ΕΓΤΑΑ”.»

5 Ο τίτλος IV του εν λόγω κανονισμού, ο οποίος επιγραφόταν «Εκκαθάριση των λογαριασμών και εποπτεία από την [Ευρωπαϊκή] Επιτροπή», περιελάμβανε το κεφάλαιο 2, σχετικά με τις «[π]αρατυπίες», στο οποίο περιλαμβάνονταν τα άρθρα 32 έως 35 του κανονισμού.

6 Το άρθρο 32 του κανονισμού 1290/2005, το οποίο προέβλεπε ειδικές διατάξεις για το ΕΓΤΕ, όριζε στην παράγραφο 5, πρώτο εδάφιο, τα εξής:

«Εφόσον η ανάκτηση δεν πραγματοποιηθεί εντός τεσσάρων ετών από την ημερομηνία της πρώτης διοικητικής ή δικαστικής πράξης διαπίστωσης ή οκτώ ετών, εάν η ανάκτηση αποτελεί το αντικείμενο προσφυγής στα εθνικά δικαστήρια, οι οικονομικές συνέπειες της έλλειψης ανάκτησης βαρύνουν κατά 50 % το εμπλεκόμενο κράτος μέλος και κατά 50 % τον κοινοτικό προϋπολογισμό.»

7 Το άρθρο 33 του κανονισμού αυτού, το οποίο προέβλεπε ειδικές διατάξεις για το ΕΓΤΑΑ, όριζε στην παράγραφο 8, πρώτο εδάφιο, τα εξής:

«Αν η ανάκτηση δεν γίνει πριν από το κλείσιμο ενός προγράμματος αγροτικής ανάπτυξης, οι δημοσιονομικές συνέπειες της μη ανάκτησης βαρύνουν κατά 50 % το οικείο κράτος μέλος, και κατά 50 % τον κοινοτικό προϋπολογισμό και λαμβάνονται υπόψη είτε στο τέλος της τετραετούς προθεσμίας μετά την πρώτη διοικητική ή δικαστική πράξη με την οποία διαπιστώθηκε η παρατυπία, είτε μετά πάροδο οκτώ ετών αν η ανάκτηση βρίσκεται ενώπιον των εθνικών δικαστικών αρχών, είτε κατά την περάτωση του προγράμματος, αν οι προθεσμίες αυτές λήγουν πριν από την περάτωση αυτή.»

8 Το άρθρο 35 του εν λόγω κανονισμού είχε ως εξής:

«Για τους σκοπούς του παρόντος κεφαλαίου, ως πρώτη διοικητική ή δικαστική πράξη διαπίστωσης νοείται η πρώτη έγγραφη εκτίμηση εκ μέρους αρμόδιας αρχής, ανεξαρτήτως του εάν αυτή είναι διοικητική ή δικαστική, η οποία καταλήγει στο συμπέρασμα, με βάση πραγματικά περιστατικά, ότι έχει διαπραχθεί παρατυπία, με την επιφύλαξη του ενδεχομένου να οδηγήσει η εξέλιξη της διοικητικής ή δικαστικής διαδικασίας σε αναθεώρηση ή αναίρεση αυτού του συμπεράσματος μεταγενέστερα.»

9 Ο κανονισμός 1290/2005, κρίσιμος ratione temporis όσον αφορά τα πραγματικά περιστατικά της διαφοράς της κύριας δίκης, καταργήθηκε με τον κανονισμό (ΕΕ) 1306/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17ης Δεκεμβρίου 2013, σχετικά με τη χρηματοδότηση, τη διαχείριση και την παρακολούθηση της κοινής γεωργικής πολιτικής και την κατάργηση των κανονισμών (ΕΟΚ) αριθ. 352/78, (ΕΚ) αριθ. 165/94, (ΕΚ) αριθ. 2799/98, (ΕΚ) αριθ. 814/2000, (ΕΚ) αριθ. 1290/2005 και (ΕΚ) αριθ. 485/2008 του Συμβουλίου (ΕΕ 2013, L 347, σ. 549, και διορθωτικό ΕΕ 2016, L 130, σ. 7).

Ο κανονισμός 885/2006

10 Ο κανονισμός (ΕΚ) 885/2006 της Επιτροπής, της 21ης Ιουνίου 2006, για τη θέσπιση λεπτομερών κανόνων εφαρμογής του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1290/2005 του Συμβουλίου σχετικά με τη διαπίστευση των οργανισμών πληρωμών και άλλων οργανισμών και την εκκαθάριση των

λογαριασμών του ΕΓΤΕ και του ΕΓΤΑΑ (ΕΕ 2006, L 171, σ. 90), όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΚ) 1034/2008 της Επιτροπής, της 21ης Οκτωβρίου 2008 (ΕΕ 2008, L 279, σ. 13) (στο εξής: κανονισμός 885/2006), όριζε στο άρθρο 5β τα εξής:

«Με την επιφύλαξη άλλων εκτελεστικών μέτρων που προβλέπονται στο εθνικό δίκαιο, τα κράτη μέλη συμψηφίζουν τις τυχόν εκκρεμείς οφειλές ενός δικαιούχου, οι οποίες έχουν βεβαιωθεί σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία, με μελλοντικές πληρωμές που πρόκειται να γίνουν προς τον ίδιο δικαιούχο από τον οργανισμό πληρωμών που είναι αρμόδιος για την ανάκτηση της οφειλής.»

11 Ο κανονισμός αυτός, εφαρμοστέος ratione temporis στα πραγματικά περιστατικά της διαφοράς της κύριας δίκης, καταργήθηκε με τον κατ' εξουσιοδότηση κανονισμό (ΕΕ) 907/2014 της Επιτροπής, της 11ης Μαρτίου 2014, για τη συμπλήρωση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1306/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, όσον αφορά τους οργανισμούς πληρωμών και άλλους οργανισμούς, τη δημοσιονομική διαχείριση, την εκκαθάριση λογαριασμών, τις εγγυήσεις και τη χρήση του ευρώ (ΕΕ 2014, L 255, σ. 18).

Ο κανονισμός 1122/2009

12 Όπως προκύπτει από τον τίτλο του, ο κανονισμός 1122/2009 καθόριζε, μεταξύ άλλων, τις λεπτομερείς διατάξεις εφαρμογής του κανονισμού (ΕΚ) 73/2009 του Συμβουλίου, της 19ης Ιανουαρίου 2009, σχετικά με τη θέσπιση κοινών κανόνων για τα καθεστώτα άμεσης στήριξης για τους γεωργούς στο πλαίσιο της κοινής γεωργικής πολιτικής και τη θέσπιση ορισμένων καθεστώτων στήριξης για τους γεωργούς, για την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΚ) αριθ. 1290/2005, (ΕΚ) αριθ. 247/2006, (ΕΚ) αριθ. 378/2007 και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1782/2003 (ΕΕ 2009, L 30, σ. 16), όσον αφορά την πολλαπλή συμμόρφωση, τη διαφοροποίηση και το ολοκληρωμένο σύστημα διαχείρισης και ελέγχου, στο πλαίσιο των καθεστώτων άμεσης στήριξης για τους γεωργούς που προβλέπονται στον κανονισμό 73/2009.

13 Οι αιτιολογικές σκέψεις 73, 90, 92 και 101 του κανονισμού 1122/2009 ανέφεραν τα εξής:

«(73) Πρέπει να θεσπιστούν διατάξεις για τη σύνταξη λεπτομερών και ειδικών εκθέσεων ελέγχου όσον αφορά την πολλαπλή συμμόρφωση. Οι ειδικευμένοι ελεγκτές πεδίου πρέπει να αναφέρουν τις διαπιστώσεις αλλά και τον βαθμό σοβαρότητας των διαπιστώσεων, ώστε να μπορεί ο οργανισμός πληρωμών να καθορίσει τις σχετικές μειώσεις ή, ανάλογα με την περίπτωση, να αποφασίσει τον αποκλεισμό από τη λήψη άμεσων ενισχύσεων.

[…]

(90) Οι πληροφορίες σχετικά με τα αποτελέσματα των ελέγχων της πολλαπλής συμμόρφωσης πρέπει να διατίθενται σε όλους τους οργανισμούς πληρωμών που είναι αρμόδιοι για τη διαχείριση των διάφορων ενισχύσεων οι οποίες υπόκεινται σε απαιτήσεις πολλαπλής συμμόρφωσης, ώστε όταν δικαιολογείται από τις διαπιστώσεις, να επιβάλλονται οι κατάλληλες μειώσεις.

[…]

(92) Όσον αφορά τις υποχρεώσεις πολλαπλής συμμόρφωσης, εκτός από την κλιμάκωση των μειώσεων ή αποκλεισμών με βάση την αρχή της αναλογικότητας, πρέπει να προβλεφθεί ότι, από μια συγκεκριμένη στιγμή, οι επανειλημμένες παραβάσεις της ίδιας υποχρέωσης πολλαπλής συμμόρφωσης πρέπει, μετά από προειδοποίηση του γεωργού, να αντιμετωπίζονται ως εκ προθέσεως μη συμμόρφωση.

[…]

(101) Για να εξασφαλιστεί η ενιαία εφαρμογή, σε όλη την [Ευρωπαϊκή] Κοινότητα, της αρχής της καλής πίστης στην περίπτωση ανάκτησης αχρεωστήτως καταβληθέντων ποσών, πρέπει να θεσπιστούν οι όροι υπό τους οποίους είναι δυνατή η επίκληση της αρχής αυτής, με την επιφύλαξη της αντιμετώπισης των σχετικών δαπανών στο πλαίσιο της εκκαθάρισης των λογαριασμών σύμφωνα με τον κανονισμό [1290/2005].»

14 Το άρθρο 2 του κανονισμού 1122/2009, με τίτλο «Ορισμοί», προέβλεπε στο δεύτερο εδάφιό του τα εξής:

«[…], ισχύουν οι ακόλουθοι ορισμοί:

[…]

(10) “παρατυπίες”: οποιαδήποτε περίπτωση μη τήρησης των κανόνων που αφορούν τη χορήγηση της συγκεκριμένης ενίσχυσης·

[…]

(12) “καθεστώτα στρεμματικών ενισχύσεων”: […] όλα τα καθεστώτα ενίσχυσης που θεσπίστηκαν δυνάμει των τίτλων IV και V του κανονισμού [73/2009] […]·

[…]

(23) “προσδιορισθείσα έκταση”: η έκταση για την οποία έχουν εκπληρωθεί όλοι οι όροι που περιλαμβάνονται στους κανόνες για τη χορήγηση της ενίσχυσης· […]

[…]

(31) “πολλαπλή συμμόρφωση”: οι κανονιστικές απαιτήσεις διαχείρισης και η καλή γεωργική και περιβαλλοντική κατάσταση σύμφωνα με τα άρθρα 5 και 6 του κανονισμού [73/2009]·

[…]».

15 Ο τίτλος ΙΙΙ του μέρους ΙΙ του κανονισμού 1122/2009, που επιγραφόταν «Έλεγχοι», περιελάμβανε το κεφάλαιο ΙΙ, το οποίο αφορούσε τους «[ελέγχους] σχετικά με τα κριτήρια επιλεξιμότητας». Στο τμήμα ΙΙ του κεφαλαίου αυτού, με τίτλο «Επιτόπιοι έλεγχοι», περιλαμβανόταν το άρθρο 32 του ίδιου κανονισμού, με τίτλο «Έκθεση ελέγχου», το οποίο όριζε τα εξής:

«(1) Για κάθε επιτόπιο έλεγχο βάσει του παρόντος τμήματος συντάσσεται έκθεση, η οποία καθιστά δυνατή την επισκόπηση των λεπτομερειών των ελέγχων που διενεργούνται. […]

2 Στον γεωργό παρέχεται η δυνατότητα να υπογράψει την έκθεση, για να βεβαιώσει την παρουσία του στον έλεγχο και να προσθέσει παρατηρήσεις. Σε περίπτωση που διαπιστώνονται παρατυπίες, ο γεωργός λαμβάνει αντίγραφο της έκθεσης ελέγχου.

Εάν ο επιτόπιος έλεγχος διενεργείται με τηλεπισκόπηση σύμφωνα με το άρθρο 35, τα κράτη μέλη μπορούν να αποφασίσουν να μην έχει ο γεωργός ή ο αντιπρόσωπός του τη δυνατότητα να υπογράψει την έκθεση ελέγχου, εάν δεν αποκαλυφθούν παρατυπίες κατά τον έλεγχο με τηλεπισκόπηση. Εάν αποκαλυφθούν παρατυπίες κατόπιν των ελέγχων αυτών, παρέχεται η δυνατότητα υπογραφής της έκθεσης, πριν η αρμόδια αρχή αποφανθεί βάσει των διαπιστώσεων σχετικά με τις απορρέουσες μειώσεις ή αποκλεισμούς.»

16 Ο τίτλος ΙΙΙ του μέρους ΙΙ κανονισμού 1122/2009 περιελάμβανε επιπλέον το κεφάλαιο ΙΙΙ, σχετικά με τους «[ελέγχους] με αντικείμενο την πολλαπλή συμμόρφωση», του οποίου το τμήμα ΙΙΙ, με τίτλο «Επιτόπιοι έλεγχοι», περιείχε το άρθρο 54 του κανονισμού αυτού. Το ως άνω άρθρο, με τίτλο «Έκθεση ελέγχου», προέβλεπε τα εξής:

«(1) Για κάθε επιτόπιο έλεγχο δυνάμει του παρόντος κεφαλαίου […] συντάσσεται έκθεση ελέγχου από την αρμόδια ελεγκτική αρχή ή υπ' ευθύνη της.

Η έκθεση υποδιαιρείται στα ακόλουθα μέρη:

[…]

β) ένα μέρος στο οποίο αναφέρονται χωριστά οι εξακριβώσεις που πραγματοποιήθηκαν όσον αφορά κάθε πράξη και πρότυπο και το οποίο περιλαμβάνει, ειδικότερα, τις ακόλουθες πληροφορίες:
   (i) τις απαιτήσεις και τα πρότυπα που αποτελούσαν το αντικείμενο του επιτόπιου ελέγχου·
   (ii) το είδος και την έκταση των εξακριβώσεων που πραγματοποιήθηκαν·
   (iii) τις διαπιστώσεις·
   (iv) τις πράξεις και τα πρότυπα σε σχέση με τα οποία διαπιστώθηκε μη συμμόρφωση·

[…]

2 Ο γεωργός ενημερώνεται σχετικά με τυχόν διαπιστωθείσα μη συμμόρφωση εντός τριών μηνών από την ημερομηνία διενέργειας του επιτόπιου ελέγχου.

[…]

3 […]

Εάν η αρμόδια ελεγκτική αρχή είναι άλλη από τον οργανισμό πληρωμών, η έκθεση διαβιβάζεται στον οργανισμό πληρωμών ή στη συντονιστική αρχή εντός μηνός από την οριστικοποίησή της.

[…]»

17 Ο τίτλος IV του μέρους ΙΙ του εν λόγω κανονισμού, ο οποίος επιγραφόταν «Βάση υπολογισμού των ενισχύσεων, των μειώσεων και των αποκλεισμών», περιελάμβανε το κεφάλαιο ΙΙ, με τίτλο «Διαπιστώσεις σχετικές με τα κριτήρια επιλεξιμότητας», του οποίου το τμήμα Ι αφορούσε το

«[κ]αθεστώς ενιαίας ενίσχυσης και άλλα καθεστώτα στρεμματικής ενίσχυσης». Το άρθρο 58 του ίδιου κανονισμού, το οποίο περιλαμβανόταν στο ως άνω τμήμα και είχε τον τίτλο «Μειώσεις και αποκλεισμοί σε περίπτωση δήλωσης έκτασης μεγαλύτερης από την πραγματική», όριζε τα εξής:

«Εάν, όσον αφορά μια ομάδα καλλιεργειών, η έκταση που έχει δηλωθεί για τους σκοπούς οποιουδήποτε καθεστώτος στρεμματικής ενίσχυσης υπερβαίνει την προσδιορισθείσα έκταση σύμφωνα με το άρθρο 57, η ενίσχυση υπολογίζεται με βάση την καθορισθείσα έκταση για αυτή την ομάδα καλλιεργειών μειωμένη κατά το διπλάσιο της διαπιστωθείσας διαφοράς, εφόσον αυτή υπερβαίνει το 3 % ή τα δύο εκτάρια, αλλά δεν υπερβαίνει το 20 % της καθορισθείσας έκτασης.

Εάν η διαφορά υπερβαίνει το 20 % της προσδιορισθείσας έκτασης, δεν χορηγείται καμία ενίσχυση βάσει της έκτασης για τη σχετική καλλιεργητική ομάδα.

Εάν η διαφορά υπερβαίνει το 50 %, ο γεωργός αποκλείεται και πάλι από τη λήψη ενισχύσεων μέχρι ποσού ίσου με εκείνο που αντιστοιχεί στη διαφορά μεταξύ της δηλωθείσας έκτασης και της προσδιορισθείσας σύμφωνα με το άρθρο 57 του παρόντος κανονισμού. Το ποσό αυτό συμψηφίζεται σύμφωνα με το άρθρο 5β του κανονισμού [885/2006] της Επιτροπής. Εάν το ποσό δεν μπορεί να συμψηφιστεί εξ ολοκλήρου σύμφωνα με το εν λόγω άρθρο κατά τη διάρκεια των τριών ημερολογιακών ετών που έπονται του ημερολογιακού έτους της διαπίστωσης, το υπόλοιπο της οφειλής διαγράφεται.»

18 Ο τίτλος IV του μέρους II του κανονισμού 1122/2009 περιελάμβανε επιπλέον το κεφάλαιο III, το οποίο επιγραφόταν «Διαπιστώσεις σχετικές με την πολλαπλή συμμόρφωση». Το άρθρο 70 του κανονισμού, το οποίο περιλαμβανόταν στο κεφάλαιο αυτό και είχε τον τίτλο «Γενικές αρχές και ορισμός», όριζε στην παράγραφο 4 τα εξής:

«Οι καταστάσεις μη συμμόρφωσης θεωρούνται “προσδιορισθείσες”, εάν έχουν διαπιστωθεί κατόπιν ελέγχου οποιουδήποτε είδους, ο οποίος διενεργήθηκε σύμφωνα με τον παρόντα κανονισμό, ή έχουν υποπέσει στην αντίληψη της αρμόδιας ελεγκτικής αρχής ή, κατά περίπτωση, του οργανισμού πληρωμών με άλλον τρόπο.»

19 Ο κανονισμός 1122/2009, εφαρμοστέος ratione temporis στα πραγματικά περιστατικά της διαφοράς της κύριας δίκης καθόσον αυτή αφορά αίτηση ενίσχυσης για το έτος 2013, καταργήθηκε από την 1η Ιανουαρίου 2015 με τον κατ’ εξουσιοδότηση κανονισμό (ΕΕ) 640/2014 της Επιτροπής, της 11ης Μαρτίου 2014, για τη συμπλήρωση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1306/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου όσον αφορά το ολοκληρωμένο σύστημα διαχείρισης και ελέγχου και τους όρους απόρριψης ή ανάκτησης πληρωμών καθώς και τις διοικητικές κυρώσεις που εφαρμόζονται στις άμεσες ενισχύσεις, τη στήριξη της αγροτικής ανάπτυξης και την πολλαπλή συμμόρφωση (ΕΕ 2014, L 181, σ. 48).

Το ουγγρικό δίκαιο

20 Το άρθρο 60 παράγραφος 1, του a mezőgazdasági, agrár-vidékfejlesztési, valamint halászati támogatásokhoz és egyéb intézkedésekhez kapcsolódó eljárás egyes kérdéseiről szóló 2007. évi XVII. törvény (νόμου XVII του 2007, περί ορισμένων πτυχών της διαδικασίας χορήγησης ενισχύσεων και λοιπών μέτρων στους τομείς της γεωργίας, της αγροτικής ανάπτυξης και της αλιείας, στο εξής: νόμος περί ενισχύσεων), προβλέπει τα εξής:

«Εκτός αν άλλως προβλέπεται σε διάταξη πράξης κοινοτικού δικαίου άμεσης εφαρμογής, ο οργανισμός στήριξης της γεωργίας και της αγροτικής ανάπτυξης παρακρατεί την ενίσχυση που δικαιούται ο ενδιαφερόμενος μέχρι του ποσού που αυτός οφείλει στο πλαίσιο μέτρων στήριξης, και η

οφειλή ως εκ τούτου θεωρείται τακτοποιημένη. Όταν το ποσό της ενίσχυσης που οφείλεται στον δικαιούχο δεν καλύπτει πλήρως τις οφειλές του, καταλογίζεται στις καταχωρισμένες οφειλές κατά τη σειρά που έχουν καταστεί ληξιπρόθεσμες.»

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

21 Ο FJ είναι γεωργός ο οποίος, στις 14 Μαΐου 2013, υπέβαλε στο Magyar Államkincstár (Δημόσιο Ταμείο της Ουγγαρίας, στο εξής: πρωτοβάθμια αρχή) αίτηση ενίσχυσης βάσει του καθεστώτος ενιαίας στρεμματικής ενίσχυσης για το έτος 2013 (στο εξής: αίτηση ενίσχυσης του 2013).

22 Κατόπιν πολλών επιτόπιων ελέγχων διενεργηθέντων κατά τα έτη 2013 και 2014, η πρωτοβάθμια αρχή, με απόφαση της 30ής Σεπτεμβρίου 2014, απέρριψε την αίτηση ενίσχυσης του 2013 και απέκλεισε τον FJ από τη λήψη ενίσχυσης για ποσό ύψους 3 834 105 ουγγρικών φιορινιών (HUF) (περίπου 9 900 ευρώ).

23 Με διάταξη της 23ης Ιουνίου 2016, ο Υπουργός Γεωργίας, ενεργώντας ως δευτεροβάθμια αρχή, ακύρωσε την ως άνω απόφαση λόγω ελλείψεως αιτιολογίας και διέταξε την πρωτοβάθμια αρχή να κινήσει νέα διαδικασία.

24 Η τελευταία αποφάνθηκε εκ νέου επί της αίτησης ενίσχυσης του 2013 με απόφαση της 9ης Απριλίου 2018. Εντούτοις, κατόπιν διοικητικής ένστασης του FJ, η απόφαση αυτή ακυρώθηκε με διάταξη του Υπουργού Γεωργίας της 13ης Μαΐου 2019, με την οποία η εν λόγω αρχή διατάχθηκε για δεύτερη φορά να κινήσει νέα διαδικασία.

25 Με απόφαση της 27ης Ιανουαρίου 2020, η πρωτοβάθμια αρχή απέρριψε εκ νέου την αίτηση ενίσχυσης του 2013 και απέκλεισε τον FJ από τη λήψη ενίσχυσης για ποσό ύψους 4 253 460 HUF (περίπου 11 000 ευρώ) βάσει του άρθρου 58, τρίτο εδάφιο, του κανονισμού 1122/2009, σχετικά με τις κυρώσεις σε περίπτωση δήλωσης έκτασης μεγαλύτερης από την πραγματική, όταν η δηλωθείσα έκταση υπερβαίνει το 50 % της προσδιορισθείσας έκτασης. Ο FJ δεν προσέβαλε την απόφαση αυτή.

26 Στις 15 Μαΐου 2020 ο FJ υπέβαλε στην ως άνω αρχή αίτηση ενίσχυσης βάσει του καθεστώτος ενιαίας στρεμματικής ενίσχυσης για το έτος 2020.

27 Με απόφαση της 20ής Οκτωβρίου 2020, η εν λόγω αρχή χορήγησε στον FJ, βάσει της εν λόγω αίτησης ενίσχυσης, προκαταβολή ύψους 235 564 HUF (περίπου 600 ευρώ).

28 Εντούτοις, με διάταξη της 21ης Οκτωβρίου 2020, η ίδια αρχή διέταξε, δυνάμει του άρθρου 60, παράγραφος 1, του νόμου περί ενισχύσεων, την παρακράτηση ολόκληρου του ποσού της προκαταβολής αυτής, προκειμένου να εισπραχθεί το ποσό της κύρωσης που είχε επιβληθεί στον FJ με την από 27 Ιανουαρίου 2020 απόφασή της.

29 Με διάταξη της 23ης Φεβρουαρίου 2021, ο Υπουργός Γεωργίας επιβεβαίωσε τη διάταξη της 21ης Οκτωβρίου 2020, με την αιτιολογία ότι, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 58, τρίτο εδάφιο, του κανονισμού 1122/2009 και του άρθρου 60, παράγραφος 1, του νόμου περί ενισχύσεων, η είσπραξη του ποσού της εν λόγω κύρωσης μπορούσε να πραγματοποιηθεί εντός προθεσμίας τριών ημερολογιακών ετών από την έκδοση της απόφασης της 27ης Ιανουαρίου 2020.

30 Ο FJ άσκησε προσφυγή κατά της διάταξης της 23ης Φεβρουαρίου 2021 ενώπιον του Fővárosi Törvényszék (δικαστηρίου περιφέρειας Βουδαπέστης, Ουγγαρία), το οποίο είναι το αιτούν δικαστήριο. Υποστηρίζει ότι ο Υπουργός Γεωργίας, καθόσον εξομοίωσε το έτος της διαπίστωσης, κατά το άρθρο 58, τρίτο εδάφιο, του κανονισμού 1122/2009, με το έτος κατά τη διάρκεια του οποίου εκδόθηκε η καταστάσα απρόσβλητη απόφαση επί της αίτησης ενίσχυσης, παρέλειψε να λάβει υπόψη το άρθρο 35 του κανονισμού 1290/2005, το οποίο ορίζει την έννοια της «πράξης διαπίστωσης» σε περίπτωση παρατυπίας διαπραχθείσας στο πλαίσιο της χρηματοδότησης της κοινής γεωργικής πολιτικής.

31 Ο FJ υποστηρίζει ότι, εν προκειμένω, το έτος της διαπίστωσης αντιστοιχεί, λαμβανομένης υπόψη της ως άνω έννοιας της «πράξης διαπίστωσης», στο έτος 2013 ή, άλλως, στο έτος 2014, κατά τη διάρκεια των οποίων διενεργήθηκαν οι επιτόπιοι έλεγχοι, συντάχθηκαν τα σχετικά με τους ελέγχους αυτούς πρακτικά και εκδόθηκε η πρώτη απόφαση βάσει των εν λόγω ελέγχων. Επομένως, σύμφωνα με το άρθρο 58, τρίτο εδάφιο, του κανονισμού 1122/2009, το ποσό της επίμαχης κύρωσης, το οποίο δεν εισπράχθηκε εντός των τριών ημερολογιακών ετών μετά το έτος 2014, πρέπει να διαγραφεί.

32 Ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, ο Υπουργός Γεωργίας εμμένει στον ισχυρισμό ότι, εφόσον η εν λόγω κύρωση επιβλήθηκε με την απόφαση της 27ης Ιανουαρίου 2020, ως έτος διαπίστωσης πρέπει να θεωρηθεί το έτος της απόφασης αυτής.

33 Συναφώς, κατ' αρχάς, το αιτούν δικαστήριο διατηρεί αμφιβολίες ως προς το ζήτημα αν η έννοια της «διαπίστωσης», κατά το άρθρο 58, τρίτο εδάφιο, του κανονισμού 1122/2009, η οποία δεν ορίζεται στον κανονισμό αυτόν, πρέπει να ερμηνευθεί λαμβανομένης υπόψη της έννοιας της «πράξης διαπίστωσης», κατά το άρθρο 35 του κανονισμού 1290/2005. Επισημαίνει ότι το εν λόγω άρθρο 35 εισάγεται με τη φράση «[γ]ια τους σκοπούς του παρόντος κεφαλαίου», οπότε ενδέχεται να εφαρμόζεται μόνο σε σχέση με τις λοιπές διατάξεις του τίτλου IV, κεφάλαιο 2, του κανονισμού αυτού, που αφορά τις παρατυπίες. Εντούτοις, δεν αποκλείει το ενδεχόμενο να μπορεί η έννοια της «πράξης διαπίστωσης» κατά το εν λόγω άρθρο 35 να χρησιμεύσει και για την είσπραξη του ποσού της κύρώσης που προβλέπεται στο άρθρο 58, τρίτο εδάφιο, του κανονισμού 1122/2009, καθόσον το τελευταίο αυτό άρθρο παραπέμπει στο άρθρο 5β του κανονισμού 885/2006 και ο κανονισμός 885/2006 καθορίζει τους λεπτομερείς κανόνες εφαρμογής του κανονισμού 1290/2005.

34 Εν συνεχεία, το αιτούν δικαστήριο εκτιμά ότι, βάσει των πραγματικών περιστατικών της υπόθεσης της κύριας δίκης, υπάρχουν τρεις δυνατές ερμηνείες της έννοιας της «πράξης διαπίστωσης», κατά το άρθρο 35 του κανονισμού 1290/2005.

35 Κατά την πρώτη ερμηνεία, την οποία υποστηρίζει ο Υπουργός Γεωργίας, η πράξη διαπίστωσης είναι η απόφαση με την οποία περατώνεται οριστικά η διαδικασία της αίτησης ενίσχυσης. Η ερμηνεία αυτή συνάδει με τον σκοπό μιας τέτοιας απόφασης, με την οποία η αρχή προβαίνει στη διαπίστωση και στον νομικό χαρακτηρισμό των πραγματικών περιστατικών. Εντούτοις, το αιτούν δικαστήριο διερωτάται αν η ως άνω ερμηνεία συνάδει με την πρόθεση του νομοθέτη της Ένωσης, όπως εκφράζεται στις αιτιολογικές σκέψεις 92 και 101 του κανονισμού 1122/2009, να διασφαλίσει την τήρηση των αρχών της αναλογικότητας, της διαβάθμισης και της καλής πίστης στο πλαίσιο της μείωσης των ενισχύσεων και του αποκλεισμού από αυτές, ιδίως όταν, όπως εν προκειμένω, η αρχή εκδίδει την καταστάσα απρόσβλητη απόφασή της επί της αίτησης ενίσχυσης επτά έτη μετά την υποβολή της αίτησης και αφού έχουν ακυρωθεί δύο προηγούμενες αποφάσεις επί της ίδιας αυτής αίτησης λόγω του παράνομου χαρακτήρα τους.

36 Κατά τη δεύτερη ερμηνεία, η πράξη διαπίστωσης είναι ο επιτόπιος έλεγχος τον οποίο διενεργεί η αρμόδια αρχή. Συγκεκριμένα, ο έλεγχος αυτός θα μπορούσε να θεωρηθεί ως η πρώτη έγγραφη εκτίμηση στην οποία προβαίνει η εν λόγω αρχή προκειμένου να διαπιστώσει την ύπαρξη παρατυπίας βάσει συγκεκριμένων πραγματικών περιστατικών. Το αιτούν δικαστήριο παρατηρεί ότι, σε περίπτωση που η εν λόγω αρχή προβεί σε περισσότερους επιτόπιους ελέγχους, η ερμηνεία αυτή εγείρει το ζήτημα αν η πράξη διαπίστωσης προσδιορίζει τον πρώτο ή τον τελευταίο από τους ελέγχους αυτούς.

37 Κατά την τρίτη ερμηνεία, η πράξη διαπίστωσης είναι η πρώτη απόφαση που εκδίδει η αρμόδια αρχή στο πλαίσιο της διαδικασίας αίτησης ενίσχυσης. Στην προκειμένη περίπτωση, είναι η απόφαση της 30ής Σεπτεμβρίου 2014. Η ερμηνεία αυτή επιρρωννύεται, κατά το αιτούν δικαστήριο, από το ίδιο το γράμμα του άρθρου 35 του κανονισμού 1290/2005, το οποίο αναφέρεται στην «πρώτη […] πράξη διαπίστωσης» και διευκρινίζει ότι το άρθρο αυτό ισχύει υπό την επιφύλαξη μεταγενέστερης αναθεώρησης ή ανάκλησης της πράξης αυτής.

38 Τέλος, αν ο ορισμός της έννοιας της «πράξης διαπίστωσης» που περιλαμβάνεται στο άρθρο 35 του κανονισμού 1290/2005 δεν έχει εφαρμογή στο πλαίσιο της ερμηνείας του άρθρου 58, τρίτο εδάφιο, του κανονισμού 1122/2009, το αιτούν δικαστήριο διερωτάται ποιο έτος μπορεί να θεωρηθεί, εν προκειμένω, ως έτος της πράξης διαπίστωσης.

39 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Fővárosi Törvényszék (δικαστήριο περιφέρειας Βουδαπέστης) αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Μπορεί η έννοια της “πράξης διαπίστωσης”, όπως ορίζεται στο άρθρο 35 του [κανονισμού 1290/2005] για τη χρηματοδότηση της κοινής γεωργικής πολιτικής, να ληφθεί υπόψη για την ερμηνεία και εφαρμογή του άρθρου 58, τρίτο εδάφιο, του [κανονισμού 1122/2009];

2) Σε περίπτωση καταφατικής απάντησης στο προηγούμενο προδικαστικό ερώτημα, πρέπει να θεωρηθεί, με βάση τον ορισμό της “πράξης διαπίστωσης” του άρθρου 35 του κανονισμού 1290/2005, ότι ως ημερολογιακό έτος της πρώτης διοικητικής ή δικαστικής πράξης διαπίστωσης νοείται το ημερολογιακό έτος κατά το οποίο η αρχή η οποία επιλήφθηκε της διοικητικής διαδικασίας που κινήθηκε συνεπεία της αίτησης

– διενήργησε την πρώτη πράξη συλλογής αποδεικτικών στοιχείων, στο πλαίσιο της οποίας διαπιστώθηκε ότι έχει διαπραχθεί παρατυπία, δηλαδή εν προκειμένω το έτος σύνταξης της έκθεσης σχετικά με τα πορίσματα του επιτόπιου ελέγχου, ή

– εξέδωσε την πρώτη απόφαση επί της ουσίας βάσει της εν λόγω πράξης συλλογής αποδεικτικών στοιχείων ή

– εξέδωσε στο πλαίσιο της εν λόγω διαδικασίας την τελική και μη υποκείμενη σε προσβολή απόφαση περί αποκλεισμού από τη λήψη της ενίσχυσης;

3) Επηρεάζει την απάντηση στο προηγούμενο προδικαστικό ερώτημα το γεγονός ότι η έγγραφη εκτίμηση που αποτελεί την πράξη διαπίστωσης ενδέχεται να αναθεωρηθεί ή να ανακληθεί μεταγενέστερα συνεπεία του δικαιώματος άσκησης προσφυγής το οποίο απονέμει η νομοθεσία στον ενδιαφερόμενο και όχι λόγω μεταβολών της διοικητικής ή δικαστικής διαδικασίας;

4) Στην περίπτωση που ως ημερολογιακό έτος της πράξης διαπίστωσης νοείται το έτος της πρώτης πράξης συλλογής αποδεικτικών στοιχείων και, όπως εν προκειμένω, η πράξη αυτή συνίσταται σε επιτόπιο έλεγχο που πραγματοποιήθηκε σε πλείονα χρονικά σημεία, πρέπει να θεωρηθεί ως πρώτη πράξη συλλογής αποδεικτικών στοιχείων του άρθρου 35 του κανονισμού 1290/2005 ο πρώτος επιτόπιος έλεγχος της αρχής ή ο τελευταίος επιτόπιος έλεγχος της αρχής, στο πλαίσιο του οποίου συνεκτιμήθηκαν οι παρατηρήσεις και τα αποδεικτικά στοιχεία που υπέβαλε ο ενδιαφερόμενος;

5) Σε περίπτωση αρνητικής απάντησης στο πρώτο προδικαστικό ερώτημα, αλλάζει ως εκ τούτου το περιεχόμενο της έννοιας της πράξης διαπίστωσης που πρέπει να ληφθεί υπόψη για τους σκοπούς του άρθρου 58, τρίτο εδάφιο, του κανονισμού 1122/2009;»

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

40 Με τα πέντε προδικαστικά ερωτήματα, τα οποία πρέπει να εξεταστούν από κοινού, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί αν η έννοια της «διαπίστωσης», κατά το άρθρο 58, τρίτο εδάφιο, του κανονισμού 1122/2009, ορθώς ερμηνευόμενη –ενδεχομένως υπό το πρίσμα της έννοιας της «πράξης διαπίστωσης» του άρθρου 35 του κανονισμού 1290/2005–, αφορά, σε περίπτωση που ο γεωργός έχει υποβληθεί σε επιτόπιο έλεγχο, την έκθεση ελέγχου η οποία συντάχθηκε κατόπιν του ελέγχου αυτού και διαπιστώνει την ύπαρξη παρατυπιών στην οικεία αίτηση ενίσχυσης, ή αφορά την πρώτη επί της ουσίας απόφαση που εκδόθηκε βάσει της έκθεσης αυτής, ή ακόμη αφορά την καταστάσα απρόσβλητη απόφαση περί αποκλεισμού από την ενίσχυση.

41 Κατά πρώτον, επισημαίνεται, αφενός, ότι τα ερωτήματα του αιτούντος δικαστηρίου σχετικά με τη δυνατότητα συνεκτίμησης του άρθρου 35 του κανονισμού 1290/2005 για την ερμηνεία του άρθρου 58, τρίτο εδάφιο, του κανονισμού 1122/2009 εξηγούνται, μεταξύ άλλων, από το γεγονός ότι στην απόδοση των κανονισμών αυτών στην ουγγρική γλώσσα οι δύο αυτές διατάξεις χρησιμοποιούν έναν και τον αυτόν όρο, ήτοι τον όρο «ténymegállapítás». Πάντως, μολονότι σε ορισμένες γλωσσικές αποδόσεις των εν λόγω διατάξεων επίσης χρησιμοποιείται μία και η αυτή έκφραση, όπως στην απόδοση στη γερμανική («Feststellung») και στην αγγλική γλώσσα («finding»), ή τουλάχιστον παρόμοιες εκφράσεις, όπως στην απόδοση στη γαλλική γλώσσα (αντιστοίχως, «acte de constat» και «constatation»), άλλες γλωσσικές αποδόσεις των ίδιων διατάξεων χρησιμοποιούν διαφορετικές έννοιες, όπως η απόδοση στην ισπανική (αντιστοίχως, «acto de comprobación» και «se haya descubierto la irregularidad»), στην κροατική (αντιστοίχως, «nalaz» και «kada je utvrđen»), στην ιταλική (αντιστοίχως, «verbale» και «accertamento») ή στην πορτογαλική γλώσσα (αντιστοίχως, «auto» και «a diferença seja constatada»).

42 Αφετέρου, μολονότι οι δύο αυτοί κανονισμοί εμπίπτουν στην κοινή γεωργική πολιτική, επισημαίνεται ότι ο κανονισμός 1290/2005 έχει γενική ισχύ, καθόσον, σύμφωνα με το άρθρο του 1 και το άρθρο του 2, παράγραφος 1, ο κανονισμός αυτός καθορίζει τους ειδικούς όρους και κανόνες οι οποίοι ισχύουν για τη χρηματοδότηση των δαπανών που υπάγονται στην πολιτική αυτή και συστήνει τα δύο ταμεία για τη χρηματοδότηση των δαπανών αυτών, ήτοι το ΕΓΤΕ και το ΕΓΤΑΑ, ενώ ο κανονισμός 1122/2009 αποσκοπεί, ειδικότερα, στην εφαρμογή του κανονισμού 73/2009 όσον αφορά ορισμένες πτυχές των καθεστώτων άμεσης στήριξης για τους γεωργούς.

43 Ειδικότερα, το άρθρο 35 του κανονισμού 1290/2005 περιλαμβάνεται στο κεφάλαιο 2 του τίτλου IV του κανονισμού, το οποίο έχει, μεταξύ άλλων, ως σκοπό να καθορίσει, σε περίπτωση μη ανάκτησης των δαπανών συνεπεία παρατυπιών που διέπραξαν οι δικαιούχοι, την κατανομή της δημοσιονομικής επιβάρυνσης μεταξύ των κρατών μελών και της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

44 Προς τούτο, το άρθρο 35 προβλέπει ορισμό της διοικητικής ή δικαστικής διαπίστωσης, ενώ συγχρόνως επιφυλάσσει ρητώς τη χρήση του ορισμού αυτού μόνο «[γ]ια τους σκοπούς του παρόντος κεφαλαίου», ήτοι του κεφαλαίου 2, στο οποίο περιλαμβάνονται τα άρθρα 32 έως 35 του εν λόγω κανονισμού, γεγονός που συνηγορεί υπέρ της μη λυσιτέλειας του ορισμού αυτού για την ερμηνεία άλλων διατάξεων.

45 Το άρθρο 58 του κανονισμού 1122/2009 δεν αφορά τις οικονομικές επιβαρύνσεις των κρατών μελών και της Ένωσης, αλλά τις κυρώσεις που πρέπει να επιβάλλονται στους γεωργούς που έχουν προβεί σε δήλωση έκτασης μεγαλύτερης από την πραγματική.

46 Υπό τις συνθήκες αυτές, πρέπει να γίνει δεκτό ότι το άρθρο 35 του κανονισμού 1290/2005 δεν είναι κρίσιμο για την ερμηνεία του άρθρου 58, τρίτο εδάφιο, του κανονισμού 1122/2009.

47 Κατά δεύτερον, κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, για την ερμηνεία διατάξεως του δικαίου της Ένωσης πρέπει να λαμβάνεται υπόψη όχι μόνον το γράμμα της, αλλά και το πλαίσιο στο οποίο αυτή εντάσσεται και οι σκοποί που επιδιώκονται με τη ρύθμιση της οποίας αποτελεί μέρος (απόφαση της 27ης Ιανουαρίου 2021, De Ruiter, C-361/19, EU:C:2021:71, σκέψη 39 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

48 Συναφώς, πρέπει να σημειωθεί, πρώτον, ότι το άρθρο 58 του κανονισμού 1122/2009 προβλέπει, όπως προκύπτει από τον τίτλο του, μειώσεις και αποκλεισμούς που επιβάλλονται σε περιπτώσεις δήλωσης έκτασης μεγαλύτερης από την πραγματική. Οι δηλώσεις έκτασης μεγαλύτερης από την πραγματική αφορούν τις περιπτώσεις στις οποίες γεωργός ο οποίος έχει ζητήσει, για ομάδα καλλιεργειών, ενίσχυση δυνάμει ενός από τα καθεστώτα στρεμματικής ενίσχυσης –τα οποία περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, όπως προκύπτει από το άρθρο 2, δεύτερο εδάφιο, σημείο 12, του κανονισμού αυτού, το επίμαχο στην υπόθεση της κύριας δίκης καθεστώς ενιαίας στρεμματικής ενίσχυσης, το οποίο προβλέπεται στον τίτλο V του κανονισμού 73/2009– δηλώνει στην αίτησή του για τη χορήγηση ενίσχυσης έκταση μεγαλύτερη από την «προσδιορισθείσα» έκταση. Η τελευταία ορίζεται στο άρθρο 2, δεύτερο εδάφιο, σημείο 23, του κανονισμού 1122/2009 ως η έκταση για την οποία έχουν εκπληρωθεί όλοι οι όροι που περιλαμβάνονται στους κανόνες για τη χορήγηση της ενίσχυσης.

49 Δυνάμει του άρθρου 58, τρίτο εδάφιο, του κανονισμού αυτού, εάν η διαφορά μεταξύ της έκτασης που έχει δηλωθεί στην αίτηση ενίσχυσης και της προσδιορισθείσας έκτασης υπερβαίνει το 50 % της τελευταίας, ο γεωργός αποκλείεται από τη λήψη ενισχύσεων μέχρι ποσού ίσου με εκείνο που αντιστοιχεί στη διαφορά αυτή. Το ποσό αυτό ανακτάται σύμφωνα με το άρθρο 5β του κανονισμού 885/2006, δηλαδή μέσω συμψηφισμού του με κάθε μελλοντική πληρωμή που πρόκειται να γίνει στον γεωργό αυτόν. Τούτου λεχθέντος, εάν το ποσό δεν μπορεί να συμψηφιστεί εξ ολοκλήρου σύμφωνα με το εν λόγω άρθρο κατά τη διάρκεια των τριών ημερολογιακών ετών που έπονται του ημερολογιακού έτους της διαπίστωσης, το υπόλοιπο της οφειλής διαγράφεται.

50 Επομένως, το γράμμα του άρθρου 58 δεν καθιστά αφ’ εαυτού δυνατό να προσδιοριστεί σαφώς πώς πρέπει να νοείται η περιλαμβανόμενη στο εν λόγω άρθρο έννοια «διαπίστωση».

51 Όσον αφορά, δεύτερον, το πλαίσιο στο οποίο εντάσσεται το άρθρο 58 του κανονισμού 1122/2009, επισημαίνεται ότι οι όροι «διαπίστωση/διαπιστώσεις», «διαπιστώνεται/διαπιστώνονται» ή «διαπιστωθεί/διαπιστωθούν» απαντούν επανειλημμένως στον κανονισμό αυτόν.

52 Συναφώς, το άρθρο 32 του εν λόγω κανονισμού, το οποίο αφορά τους επιτόπιους ελέγχους σχετικά με τα κριτήρια επιλεξιμότητας –ήτοι, όπως προκύπτει από το άρθρο 21 του κανονισμού 73/2009, τους όρους επιλεξιμότητας που προβλέπει ο τελευταίος αυτός κανονισμός για τη χορήγηση ενίσχυσης–, έχει ιδιαίτερη σημασία για τη συστηματική ερμηνεία του άρθρου 58 του κανονισμού 1122/2009, στο μέτρο που το τελευταίο αυτό άρθρο αφορά, όπως προκύπτει από τη σκέψη 17 της παρούσας απόφασης, τις διαπιστώσεις σχετικά με τα κριτήρια αυτά.

53 Το άρθρο 32 του κανονισμού αυτού προβλέπει ότι για κάθε επιτόπιο έλεγχο σχετικά με τα κριτήρια επιλεξιμότητας συντάσσεται έκθεση η οποία καθιστά δυνατή την επισκόπηση των λεπτομερειών των ελέγχων που διενεργούνται. Εν συνεχεία, ο γεωργός έχει τη δυνατότητα να υπογράψει την έκθεση αυτή και λαμβάνει, εφόσον διαπιστωθούν παρατυπίες, αντίγραφό της. Τέλος, όταν ο επιτόπιος έλεγχος διενεργείται με τηλεπισκόπηση και εφόσον κατόπιν αυτού αποκαλυφθούν παρατυπίες, ο γεωργός έχει τη δυνατότητα να υπογράψει την έκθεση πριν η αρμόδια αρχή αποφανθεί βάσει των διαπιστώσεων σχετικά με τις απορρέουσες μειώσεις ή αποκλεισμούς.

54 Επομένως, από το εν λόγω άρθρο 32 προκύπτει σαφώς, αφενός, ότι οι παρατυπίες διαπιστώνονται στην έκθεση ελέγχου και, αφετέρου, ότι η αρμόδια αρχή, προκειμένου να αποφασίσει αν θα προβεί σε ενδεχόμενες μειώσεις ή αποκλεισμούς, στηρίζεται στις διαπιστώσεις που περιέχονται στην έκθεση αυτή.

55 Επομένως, η έννοια της «διαπίστωσης», κατά τον κανονισμό 1122/2009 και, ειδικότερα, κατά το άρθρο 58, τρίτο εδάφιο, αυτού, αντιστοιχεί στις διαπιστώσεις περί των παρατυπιών που αποκαλύπτονται κατά τη διάρκεια επιτόπιου ελέγχου, διαπιστώσεις οι οποίες περιλαμβάνονται στην έκθεση ελέγχου που συντάσσεται επ' ευκαιρία του συγκεκριμένου ελέγχου.

56 Η ερμηνεία αυτή επιρρωννύεται από το άρθρο 54 του κανονισμού 1122/2009, σχετικά με τις εκθέσεις ελέγχου τις οποίες η αρμόδια αρχή οφείλει να καταρτίζει μετά από κάθε επιτόπιο έλεγχο που αφορά την πολλαπλή συμμόρφωση –ήτοι, όπως προκύπτει από το άρθρο 2, δεύτερο εδάφιο, σημείο 31, του κανονισμού αυτού, τις κανονιστικές απαιτήσεις διαχείρισης και την καλή γεωργική και περιβαλλοντική κατάσταση σύμφωνα με τα άρθρα 5 και 6 του κανονισμού 73/2009–, σε συνδυασμό με τις αιτιολογικές σκέψεις 73 και 90 του κανονισμού 1122/2009. Πράγματι, το άρθρο 54 προβλέπει ειδικότερα, αφενός, ότι οι εκθέσεις αυτές περιέχουν, μεταξύ άλλων, τις διαπιστώσεις που έγιναν κατόπιν τέτοιου ελέγχου και, αφετέρου, ότι, όταν η αρμόδια ελεγκτική αρχή δεν είναι ο οργανισμός πληρωμών, οι εν λόγω εκθέσεις διαβιβάζονται στον τελευταίο. Όπως προκύπτει από τις αιτιολογικές σκέψεις 73 και 90 του κανονισμού αυτού, οι διαπιστώσεις που περιλαμβάνονται στις εκθέσεις ελέγχου παρέχουν στον εν λόγω οργανισμό πληρωμών τη δυνατότητα να καθορίσει τις σχετικές μειώσεις ή να αποφασίσει τους σχετικούς αποκλεισμούς.

57 Εξάλλου, το άρθρο 70, παράγραφος 4, του κανονισμού 1122/2009, σχετικά με τις μειώσεις και τους αποκλεισμούς όσον αφορά την πολλαπλή συμμόρφωση, ορίζει ότι οι καταστάσεις μη συμμόρφωσης θεωρούνται «προσδιορισθείσες», εάν έχουν διαπιστωθεί κατόπιν ελέγχου οποιουδήποτε είδους, ο οποίος διενεργήθηκε σύμφωνα με τον εν λόγω κανονισμό, ή έχουν υποπέσει στην αντίληψη της αρμόδιας ελεγκτικής αρχής ή, κατά περίπτωση, του οργανισμού πληρωμών με άλλον τρόπο. Η διάταξη αυτή επιβεβαιώνει επομένως όχι μόνον ότι, κατά γενικό

κανόνα, οι διαπιστώσεις απορρέουν άμεσα από τους ελέγχους που διενεργούνται σύμφωνα με τον εν λόγω κανονισμό, αλλά και ότι είναι δυνατόν να θεωρηθούν διαπιστωθείσες οι παρατυπίες που αντιστοιχούν σε περιπτώσεις μη συμμόρφωσης οι οποίες απλώς υπέπεσαν στην αντίληψη μιας αρχής, τούτο δε καθ' οιονδήποτε τρόπο. Επομένως, προκύπτει ότι η έννοια της «διαπίστωσης», κατά τον ίδιο κανονισμό, έχει άτυπο χαρακτήρα και ότι, κατά συνέπεια, δεν απαιτείται κατ' ανάγκην να συγκεκριμενοποιείται με μια επί της ουσίας διοικητική απόφαση εκδοθείσα βάσει έκθεσης ελέγχου.

58 Τρίτον, η ερμηνεία που παρατίθεται στη σκέψη 55 της παρούσας απόφασης επιρρωννύεται από τους σκοπούς που επιδιώκει το άρθρο 58, τρίτο εδάφιο, του κανονισμού 1122/2009.

59 Συναφώς, είναι σκόπιμη η αναγωγή στην αρχή της ασφάλειας δικαίου, την οποία το Δικαστήριο λαμβάνει υπόψη στον τομέα των ενισχύσεων που καταβάλλονται στους γεωργούς (πρβλ. απόφαση της 27ης Ιανουαρίου 2021, De Ruiter, C-361/19, EU:C:2021:71, σκέψη 35 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία), ιδίως όταν πρόκειται για διατάξεις που αφορούν διοικητικές κυρώσεις, όπως συμβαίνει στην περίπτωση των κανόνων περί αποκλεισμού από ενίσχυση (πρβλ. απόφαση της 4ης Μαΐου 2006, Haug, C-286/05, EU:C:2006:296, σκέψη 22). Πράγματι, το άρθρο 58, τρίτο εδάφιο, του κανονισμού 1122/2009, καθόσον τάσσει προθεσμία για την εφαρμογή διοικητικής κύρωσης, αποσκοπεί ακριβώς στη διασφάλιση της ασφάλειας δικαίου για τους γεωργούς.

60 Η αρχή της ασφάλειας δικαίου απαιτεί, μεταξύ άλλων, να παρέχει η κανονιστική ρύθμιση της Ένωσης στους ενδιαφερομένους τη δυνατότητα να γνωρίζουν με ακρίβεια την έκταση των υποχρεώσεων που τους επιβάλλει και να είναι σε θέση οι ενδιαφερόμενοι να γνωρίζουν σαφώς τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους και να λαμβάνουν ως εκ τούτου τα μέτρα τους (απόφαση της 25ης Ιουλίου 2018, Teglgaard και Fløjstrupgård, C-239/17, EU:C:2018:597, σκέψη 52 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

61 Πάντως, η εξάρτηση της έννοιας της «διαπίστωσης», κατά το άρθρο 58, τρίτο εδάφιο, του κανονισμού 1122/2009, από τους αστάθμητους παράγοντες της εθνικής διοικητικής –και, ενδεχομένως, δικαστικής– διαδικασίας μπορεί, όπως αποδεικνύεται από τα πραγματικά περιστατικά της διαφοράς της κύριας δίκης, να καταστήσει δυσχερώς προβλέψιμες για τον οικείο γεωργό τις οικονομικές συνέπειες που θα πρέπει να υποστεί στην περίπτωση που αποφασίσει να υποβάλει νέα αίτηση ενίσχυσης και η ενίσχυση αυτή παρακρατηθεί μερικώς ή εξ ολοκλήρου λόγω παρατυπιών που εντοπίστηκαν πριν από τρία και πλέον ημερολογιακά έτη.

62 Συναφώς, υπενθυμίζεται ότι από την απόφαση περί παραπομπής προκύπτει ότι, στη διαφορά της κύριας δίκης, επειδή ακυρώθηκαν δύο φορές οι αποφάσεις που εξέδωσε η πρωτοβάθμια αρχή, παρήλθαν περισσότερα από επτά έτη μεταξύ του χρόνου διενέργειας του πρώτου επιτόπιου ελέγχου σε σχέση με την οικεία αίτηση ενίσχυσης, ήτοι του Ιουνίου του 2013, και του χρονικού σημείου κατά το οποίο οι εθνικές αρχές προέβησαν στην είσπραξη του ποσού της κύρωσης λόγω δήλωσης έκτασης μεγαλύτερης από την πραγματική, ήτοι του Οκτωβρίου του 2020.

63 Επομένως, εν προκειμένω, πρέπει να γίνει δεκτό ότι το έτος της διαπίστωσης, κατά την έννοια του άρθρου 58, τρίτο εδάφιο, του κανονισμού 1122/2009, αντιστοιχεί στο ημερολογιακό έτος κατά το οποίο συντάχθηκε η έκθεση ελέγχου η οποία εκδόθηκε κατόπιν επιτόπιου ελέγχου και διαπιστώνει την ύπαρξη παρατυπιών στην οικεία αίτηση ενίσχυσης.

64 Στο μέτρο που, στην υπόθεση της κύριας δίκης, διενεργήθηκαν περισσότεροι επιτόπιοι έλεγχοι κατά τα έτη 2013 και 2014, πρέπει να διευκρινιστεί ότι εναπόκειται στο εθνικό δικαστήριο, το οποίο είναι το μόνο αρμόδιο να εκτιμήσει τα πραγματικά περιστατικά, να προσδιορίσει ποιος από τους ελέγχους αυτούς παρέσχε τη δυνατότητα να θεμελιωθεί κατά τρόπο οριστικό, λόγω των διαπιστωθεισών παρατυπιών, η κύρωση που επιβλήθηκε εκ των υστέρων από τις εθνικές αρχές, ήτοι ο αποκλεισμός από την ενίσχυση για ποσό υπολογιζόμενο σύμφωνα με το άρθρο 58, τρίτο εδάφιο, του κανονισμού 1122/2009.

65 Λαμβανομένου υπόψη του συνόλου των ανωτέρω σκέψεων, στα υποβληθέντα προδικαστικά ερωτήματα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι κατά το άρθρο 58, τρίτο εδάφιο, του κανονισμού 1122/2009, ορθώς ερμηνευόμενο, η έννοια της «διαπίστωσης», κατά τη διάταξη αυτή, αφορά, σε περίπτωση που ο γεωργός έχει υποβληθεί σε επιτόπιο έλεγχο, την έκθεση ελέγχου η οποία συντάχθηκε κατόπιν του ελέγχου αυτού και διαπιστώνει την ύπαρξη παρατυπιών στην οικεία αίτηση ενίσχυσης.

Επί των δικαστικών εξόδων

66 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (έβδομο τμήμα) αποφαίνεται:

Κατά το άρθρο 58, τρίτο εδάφιο, του κανονισμού (ΕΚ) 1122/2009 της Επιτροπής, της 30ής Νοεμβρίου 2009, σχετικά με τη θέσπιση λεπτομερών διατάξεων εφαρμογής του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 73/2009 του Συμβουλίου όσον αφορά την πολλαπλή συμμόρφωση, τη διαφοροποίηση και το ολοκληρωμένο σύστημα διαχείρισης και ελέγχου, στο πλαίσιο των καθεστώτων άμεσης στήριξης για τους γεωργούς που προβλέπονται στον εν λόγω κανονισμό, καθώς και λεπτομερών διατάξεων εφαρμογής του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1234/2007 του Συμβουλίου όσον αφορά την πολλαπλή συμμόρφωση στο πλαίσιο του καθεστώτος στήριξης που προβλέπεται για τον αμπελοοινικό τομέα, όπως τροποποιήθηκε με τον εκτελεστικό κανονισμό (ΕΕ) 1368/2011 της Επιτροπής, της 21ης Δεκεμβρίου 2011,

ορθώς ερμηνευόμενο,

η έννοια της «διαπίστωσης», κατά τη διάταξη αυτή, αφορά, σε περίπτωση που ο γεωργός έχει υποβληθεί σε επιτόπιο έλεγχο, την έκθεση ελέγχου η οποία συντάχθηκε κατόπιν του ελέγχου αυτού και διαπιστώνει την ύπαρξη παρατυπιών στην οικεία αίτηση ενίσχυσης.

(υπογραφές)